

FOLK OG LAND

Nr. 18 - 5. årg.

Lørdag 12. Mai 1956

Løssalg 50 øre

De som ikke fikk
følge med på
frammarsjen

(ikke fikk oppleve oppreisningen).

Herredskasserer Per, Nysted,
Os i Østerdalen

Per H. Uthusmo, Os i Østerdalen

O.r.sakfører Ivar Moen, Tolga
Fru Tuppi Albert, Oddernes
Fru fyrmester Boe, Oddernes
Konditor Rosenberg, Oddernes

Fru Mathisen Schou, Søgne
Fru Lydia Steinhardt, Søgne
Lærer Tarald Foss, Bjelland
Revisjonssjef Hans Roth-Hansen, Alesund

(Var ansatt i kommunen i 25 år. Døde 25. januar 1956.)

Bertran Jakobsen, Borgund
Bonde og ordfører Knut Mørkved, Høylandet i Namdalen

Bonde og ordfører Aage Hagerup, Overhalla

Bonde Johannes Seem, Grong

Bonde Arne Strøm, Kolvereid

Bonde og ordfører Kristian Anzjøn, Namdalseid

Bonde Edvard Stamnes, Kvitstad

Slaktermester Marius Aaker-vik, Namsos

Ole Aakervik, Namos

Fru Anna Fosli, Gangsund
Eva Hultmann, Stavanger

Revisor Hultmann, Stavanger
Kontorsjef Finn Schaaning, Oslo

Frontkjemer Kristian Solum, Steinkjer

Hva er det som har skjedd?

Av forbundssekretær Helge Grønstad

I sin utredning slår de svenske professorer fast at det såkalte «landssvikopp-gjøret» ikke har noe med et retts-oppgjør å bestille, men at det ene og alene kan betegnes som et innenriks-politisk oppgjør.

Dette er jo i og for seg ingen ny opplysning for dem her hjemme som har holdt seg klar av den av de norske London-myndigheter, og deres følgesvenner igangsatte suggestions-manøvrer. For dem som gjennom årene har hatt anledning til å kikke de nevnte grupper i kortene skulle det ikke stort tanke-bry til for å konstatere nøy-aktig det samme som de svenske rettslærde er kommet til.

Det er ikke tale om noe rettsoppgjør etter vanlig rettsoppfatning. Det er et oppgjør diktert av rene politiske hensyn — såvel offensive som defensive. Offensive for så vidt det gjaldt om for enhver pris å søke å gjøre seg endelig ferdig med en brysom politisk motstand, og defensive ut fra behovet for å kunne hvelve et deksel over egne forsyndelser og eget ansvar. Spillet måtte legges opp slik at London-folkene ved en eventuell tilbakeven-den til hjemlandet ikke skul-

le risikere å bli stående ansikt til ansikt med slike ubehagelige fakta som riksretts-ansvar og politiske bebreidelser.

Under den forhåndenværende situasjon ble spillet relativt lett. Kulisjene bød de gunstigste muligheter og rollebesetningen syntes uten vanskeligheter. For det første var almenhetens forvirring overveldende. Den vedvarende foring med rykter, paroler og løgnaktig propaganda hadde skapt en gunstig atmosfære. Og dernest sto NS-bevegelsen hendigere til for hugg enn noen gang. Ved å peke ut NS-medlemmene som syndebukker oppnådde man det man ville. Med litt kynisk behendighet og litt samvittighetsløs omgang med gjeldende lovgivning ville man kunne greie å få lettet seg selv for hele den tyngende skyldbyrde og samtidig

knase hele NS-bevegelsen ned i en bunnløs kvikksand.

Selve regien av det forstemmende skuespill hadde man liggende klar, — vel forberedt gjennom mange år. Lenge før 1940. Det som trengtes var bare litt finpus-sing hist og her, litt «lovgi-veri», litt overseen av Grunn-lovens prinsipper, litt mere olje på den hjemlige hetz og — så endelig et navn på det hele som kunne ta pipen ut av dem som skulle rammes.

Den 8. mai 1945 kunne premieren finne sted, og på blakaten sto det prangende navn: «Landssvikopp-gjøret»! Helst burde det vel ha stått: «De redde menns opp-gjør» og som undertitel: «Iscenesatt etter klassisk politisk oppskrift. Garantert fritt for rettslige tilsetninger».

Slik var nemlig i virkelig-

heten det skuespill som fikk utfolde seg over særdeles «skrå» bredder. Siste akt har man ennå ikke fått se. Den er sikkert heller ikke skrevet ennå. Det er imidlertid alt i dag å forutse at forfatterne vil bli helt andre enn de opprinnelige, og likeledes at slutteffekten kommer til å bli en annen enn den man tok sikte på den gang man tok til.

Vi på vår side har vært hensynsfulle nok til å betegne det makabre skuespill som «etterkrigsoppgjøret». Ja, ja, navnet skjemmer ingen. Men noe etterkrigsoppgjør i egentlig forstand er det ikke tale om.

I virkeligheten er skuespillet av adskillig eldre dato. Vi er endog i stand til å si dagen nøyaktig.

Det var den 29. juni 1932. Den dagen fikk Vidkun Quisling overbevist mer enn to tredjedeler av Norges Storting om at hans påstander om det senere regjeringspartis kontakt med det revolusjonære Sovjet-Russland var faktisk berettiget. Offisielt ledet ikke hans påvisning til annet enn «vedleggelse til protokollen». Men bak kulis-sene skjedd det til samme tid noe annet.

Den dag — den 29. juni 1932 — falt nemlig i virkeligheten dødsdommen over Vidkun Quisling. Og i samme

VIII

Bestemtes Norges skjebne i London?

LONDON, 15. februar 1953
— Du spør meg i ditt siste brev om jeg kan gi deg opplysninger om åssen jeg tror regjeringen har tenkt å løse de mange sivile oppgaver en vil stå overfor ved en mulig invasjon av Norge.

Dette er jo et meget både viktig og vanskelig spørsmål. Oppfatningen er at ved en invasjon

så blir det de militære som i første omgang har ledelsen, og de sivile administrasjonsplaner må derfor settes opp i nøye samarbeid med de militære autoriteter.

På grunn av vårt lille antall så regner en med at de norske stridskrefter praktisk talt ikke militært vil bety

Forts. side 4

Polen og redslene i Katynskogen

Vi erfarer at kommunistregjeringen i Polen er i gang med grundig å utrede Katyn-massakrene, en av den annen verdenskrigs mest opprørendeskjensler. Tusenvis av polske offiserer ble henrettet og forsvant i massegraver. Tyskerne var de første som fikk klarlagt hva som hadde hendt, men russerne kastet, etter en foretatt «undersøkelse», skylden på tyskerne. Det skal bli spennende å se.

USA-negrenes friske smil bestemt for Englands og Tysklands hvite kvinner!

I negerdistriktene i USA er det under en rekrutteringskampanje oppslått plakater med bilde av en neger og hodet av en hvit kvinne som lener seg til negeren! Den blonde kvinne er tydelig nok europeer og ikke amerikansk. Under bildet leses bl. a. følgende tekst:

Unge mannlige negre!

dommer? Hvis hvite kvinner nekter å gå hjem med dere? Som USA-soldat kan dere reise utenlands og bli stasjonert i våre alliertes hjemland hvor den høye lønn vil gjøre dere rike i befolkningens øyne. Dine penger er fem ganger så meget verd som deres. Amerika-negre! Tysklands og Englands hvite kvinner venter ivrig på å se deres friske smil. Slutt dere i dag til USA's

W V W V

SE SAMME STED SENERE

Kvitstad
Slaktermester Marius Aaker-
vik, Namsos
Ole Aakervik, Namos
Fru Anna Fosli, Gangsund
Eva Hultmann, Stavanger
Revisor Hultmann, Stavanger
Kontorsjef Finn Schaaning,
Oslo
Frontkjemer Kristian Solum,
Steinkjer
Bonde og ordfører Edvart
Stamnes, Beitstad
Fru Ragnhild Stamnes,
Beitstad
Fru Johanna Sprauten,
Sprova pr. Steinkjer
Bonde Aasmund Sprauten,
Sprova pr. Steinkjer
Ola P. Olstad, Otta
Fru Ragnhild Olstad, Otta
Banksjef Juel Hanssen, Otta
Han var Gudbrandsdalens me-
sterskytter!
Bonde Gustav Takvam,
Vinstra
Fru Ingebjørg Takvam, Vin-
stra (ikke NS)
(Vi ber om flere navner.)

Fra Skien

Våre kvinner har en stoppe-
klubb. — Denne gang skulle vi
mannfolk også få lov å være
med, ellers er det vanligvis ad-
gang «Bare for damer». — Og
vi gledet oss, det er så rart å
komme i dameselskap en gang i
mellom, men akkja — kvinnen
er tresk. Hensikten viste seg å
være en appell til oss om å få
av våre surt ervervede penger,
og når formålet er det beste, er
vi gjerne med og ofrer noen
slanter. Stedet for stoppeklubben
var dennegang hos fru X i Y-
gaten, ja sånn er det best å
skrive i et så demokratisk sam-
funn som vårt. Det er hyggelige
tider, det må en si. Hyggelig var
det forresten med kaffe og kak-
ker og sul og ikke å forglemme
lynlotteri og vennlige og smilen-
de damer og humøret på topp,
sånn som det som regel er når
vi utenfor samfunnet kommer
sammen i ny og ne. Beriket med
store gevinster og med en noe
lettere portemonix brøt vi opp
etter en god selskapskveld og
drog i strømrasjoneringens tegn
til vår mørke hule. Til Forbun-
det ble det kr. 52.— foruten kr.
10.— til annet formål.

Vennlig hilsen fra Skien.

J. E.

sive ut fra behovet for å
kunne hvelve et deksel over
egne forsyndelser og eget
ansvar. Spillet måtte legges
opp slik at London-folkene
ved en eventuell tilbakeven-
den til hjemlandet ikke skul-

V V V V

SE SAMME STED SENERE

Aggershausen

lørdag morgen 28. august 1948 e. Kr.

«Dyligt må möjligen kunna
försvaras såsom ett i en
nödssituation ofrånkomligt
offer åt en upphetsad folk-
stämmning — — —»
(Fra «Den Norska Rätts-
uppgörelsen», s. 122.)

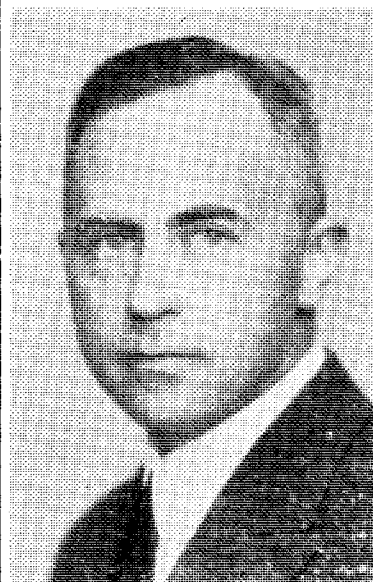
I går snakket vi meget sam-
men om statsråd Skancke. Nu
skulle hans skjebne avgjøres.
I hele tre år hadde professor
og kirkeminister Skancke sit-
tet fengslet med krav om
dødsdom og henrettelse hen-
gende over seg det meste av
tiden, og nu hadde den høye-
ste «rett» gjort dødsdommen
endelig. Summum ius,
summa iniuria, sa de
erfarne romere, og jeg kunne
ikke la være å tenke på dette
uttrykket om alt som gikk
under navn av rett i et kris-
tent land og ble godtatt som
rett av et kristent folk trass
i at framstående jurister sa
det motsatte: Det hadde ikke
noe med rett å gjøre, der
hadde aldri vært så mye lov-
løshet i Norge før. Folkemas-
sen hadde krevd blod, og både
kirken og de verdslige
myndigheter gikk med på
kravet.

Dødsdom og henrettelse!
Men hvorfor? Hadde Skan-

**En byll på verden er den
som trekker seg ut av og
isolerer seg fra den felles
natures prinsipp, fordi det
som skjer ikke behager
ham.**

Marc Aurel.

Påtrengende tanker ved en henrettelse

cke drept noen? — Hadde han
sprengt bruer og hus i lufta
eller begått annen sabotasje
til alvorlig skade for land og
folk? — — Nei, i så fall ville
han ha fått et pent takkedi-
plom i stedet for dødsdom,
sannsynligvis.

Han må ha lidd fryktelig i
hele denne tiden med døds-
dommen hengende over seg
og fullt bevisst om at stats-
kirkens ledende menn sto bak
kravet om blod og død. Hen-
rettet sjelelig hundrevis av
ganger i disse årene. Og håpet
om en endring til det bedre
ble nok tent nu og da av vise
og fornuftige venner, som
trodde at kristendommen i
Norge var ekte og sterk: Du

blir nok benådet, skal du se.
De våger ikke å gå så vidt i
dag!

Og så kom «Stortinget»s be-
handling av dødsstraffen, og
«høyesteretts» avvisning av
ny anke. — Alt var forgjeves,
alt var negativt. Bare hatet
og blodtørsten var
brennende i det norske
folk og dets valgte represen-
tanter og «retter». Hatet og
blodtørsten dyrkes og næres
ved predikanter og talere, i
presse og i radio og i selska-
per og klubber: Hatet, blod-
tørsten og betegnelsen «god
nordmann» danner et trekløv-
ver som er karakteristisk for
store deler av folket. Der går
en rød tråd av martyrblood
helt fra justismordet på Hå-
land og Skår Pedersen fram
til Quisling og videre til i dag
da Skancke skal danne fort-
settelsen. Det var en blodig
«fred» som brøt løs! Denne
freden finner ikke hvile, ser
det ut til. Måtte Guds fred og
kjærlighet snart fordrive den
bort fra vårt folk og land!

Situasjonen bød mulighe-
tene før man vel kunne ha
ventet det. Pr. 8. mai 1945
kunne det rykkes fram til
det avgjørende framstøt. Det
som skulle være det politisk
drepende framstøt, men som
ble kamuflert som «rettslig».

Siste akt har vi som sagt
ennå ikke sett. I mellomtiden
er det greit å vite at nøytra-
le eksperter, så klart som
svenskene har gjort det, har
kunnet gjennomskue hele
humbugen.

Det gir løfter for det som
må — og skal — komme!

Nei, skutt blir han ikke, si-
er de fornuftigste, nei, det
ville være uhørt; det våger de
ikke. Han blir sikkert benå-
det!

Men jeg tviler! Jeg har
ikke lenger noen større tro på
menneskers fornuft og kjær-
lighet. Kjærligheten tror jeg
på. Den har jeg funnet hos
noen få, ytterst få! Ikke
bare egenkjærligheten, men
også den ofrende, uegennytti-

faktisk berettiget. Offisielt
ledet ikke hans påvisning til
annet enn «vedleggelse til
protokollen». Men bak kulis-
sene skjedde det til samme
tid noe annet.

Den dag — den 29. juni
1932 — falt nemlig i virke-
ligheten dødsdommen over
Vidkun Quisling. Og i samme
øyeblikk falt også dommen
over alt han eventuelt må-
te befatte seg med. Blant an-
net Nasjonal Samling.

Bla litt tilbake i tidens avi-
ser. Se hvordan det fra be-
stemte hold intenst og iher-
dig ble samlet sammen til
det bål som skulle tjene som
både Quislings og hans poli-
tikks likbål. Intet middel var
for simpelt til ikke å bli
brukt. Ingen løgn for svart
til ikke å kunne spres. Målet
var gitt. Og alle midler ble
tatt i bruk for å nå det. I alle
politiske lønnganger krøp un-
dergrunnens folk med kni-
ven mellom tennene.

Situasjonen bød mulighe-
tene før man vel kunne ha
ventet det. Pr. 8. mai 1945
kunne det rykkes fram til
det avgjørende framstøt. Det
som skulle være det politisk
drepende framstøt, men som
ble kamuflert som «rettslig».

Siste akt har vi som sagt
ennå ikke sett. I mellomtiden
er det greit å vite at nøytra-
le eksperter, så klart som
svenskene har gjort det, har
kunnet gjennomskue hele
humbugen.

Det gir løfter for det som
må — og skal — komme!

ge, altruistiske kjærligheten
har jeg møtt hos enkelte. Og
vi i NS hadde jo egennytt
i bakgrunnen, det var felles-
nytt som hadde hedersplas-
sen i vårt program, og nett-
opp derfor kunne det ikke
vinne vårt folk!

Så var gårdsdagen slutt og
vi skiltes og gikk hver til vår
fangecele på Akershus, som
vi gjerne kaller «Aggershau-

I negerdistriktene i USA er det
under en rekrutteringskampanje
oppslått plakater med bilde av
en neger og hodet av en hvit
kvinne som lener seg til nege-
ren! Den blonde kvinne er tyde-
lig nok europeer og ikke ameri-
kansk. Under bildet leses bl. a.
følgende tekst:

Unge mannlige negre!

«Hvis dere er ofre for rasefor-

dommer? Hvis hvite kvinner
neker å gå hjem med dere? Som
USA-soldat kan dere reise uten-
lands og bli stasjonert i våre al-
liertes hjemland hvor den høye
lønn vil gjøre dere rike i befolk-
ningens øyne. Dine penger er
fem ganger så meget verdte som
deres. Amerika-negre! Tysklands
og Englands hvite kvinner ven-
ter ivrig på å se deres friske
smil. Slutt dere i dag til USA's
hærmakt!»

Piskesmell og lyn i våre norske rettssaler

Regjeringsorganet har hatt en
samtale med Dorenfeldt om
«Norsk rettspraksis i en bryt-
ningstid». Statsadvokaten er
mye til mann, sier intervjueren,
og han har nå behandlet lov-
overtredere i 20 år. Dorenfeldt er

kjent «som en fryktet herre i
rettssalen. Den som har sett øy-
nene lyne bak brilleglassene og
hørt stemmen skjære inn i for-
handlingen som et piskesmell,
vet at her står rettferdigheten i
egen høye person — —!»

**Krype først og siden gå,
det den hele verden må.**

Landstad.

sen». Etter kveldsmaten hø-
rer vi skudd. Først en sal-
ve geværskudd, og så et en-
kelt skudd. «Det er pistol-
skudd,» sier en frontkjemper,
som selv går med en russisk
kule i kroppen. — — Jeg gjør
mine betraktninger i all still-
het: Er det forberedelser til
mørkets gjerninger? Bødlene
er uttatt til natten. Det er
eksekusjonspilotongens sjef
som øver seg bl. a. i å gi «nå-
deskuddet»! Altså vil det skje
i natt likevel. — Kjære Gud!
Hvorledes kan det være mu-
lig? Kan nordmenn drepe
egne landsmenn i fredstid?
Med kaldt overlegg? Har de
ikke selv klandret og dømt,
fordømt henrettelser mens
det var krig? Og så drep de
selv i fred og ro en mann som
ikke har gjort seg skyldig i
hverken mord eller sabota-
sje! — Trøst du, store og
mektige Gud, vår venn Skan-

cke. Hjelp ham du til å bære
også disse sine siste timers li-
delser med ro og verdighet i
tillit til Deg og Din store
kjærlighet og nåde! Se Du i
nåde til alle dem som er skyl-
dige i at dette skjer. Du ale-
ne er rettferdig. Vær Du den
som tilgir der hvor det skal
tilgis, og den som straffer der
hvor det skal straffes. Du
har så mangen gang latt det
onde i menneskehjertene få
renne lina ut, for så til slutt
å vende alt til det beste, til
Din ære og pris! Se i nåde til
alle medskyldige, alle som har
ropt på hevsn, blod og straff,
alle som enten direkte eller
indirekte, — aktivt krevende
eller stilltiende, har gitt sitt
samtykke og sin fullmakt til
lovgivere, dommere, stortings-
menn og regjering og alle de-
res medhjelpere. Se i nåde til
dem som i ond vilje eller i

Forts. side 4

**Verre enn den svarte-
ste egne synd er den eg-
ne rettferdighet.**

Søren Kirkegaard.

FOLK OG LAND

UAVHENGIG UKEAVIS

Ansvarlig redaktør Johannes Kringlebotn

Knut Blom bør slutte med å bære falske vidnesbyrd mot sin neste

Høyesterettsadvokat Knut Blom har vært fram på igjen. Denne gang med en lengere harang i Morgenbladet for 2. og 3. mai i anledning den svenske betenkning om den norske «rettsoppgjør». Det er blåsure saker han serverer, akkurat som i sitt tidligere innlegg mot høyesterettsadvokat Kiær Mordt.

At Knut Blom, som selv er part i saken, ikke evner å ta seg ad notam hva de fremragende svenske rettslærde legger fram, er så sin sak. Man kan ikke forlange talg av en trebukk. Hans juss er for øvrig av en slik art at det i første rekke blir hans kallsbrødre som får ta seg av ham. Da svir det så meget bedre. Det kommer nok.

Utenom sin prosedyre gjenoppfrisker imidlertid Knut Blom også en rekke alminnelige talemåter som vi dypt må beklage. Blant annet holder han seg ikke for god til å servere følgende tirade:

«— hva medlemskapet angår har straffelovens forfattere visselig ikke ved formuleringen av § 86 hatt for øye den mulighet at en gruppe av befolkningen skulle slutte seg sammen i en organisasjon som gikk inn i samarbeide med fienden på alle områder.»

Dette falske vitnesbyrd kan bare tjene til fortsatt å forgifte atmosfæren blant landsmenn. Knut Blom vet eller burde vite at for NS var

de kaster fram påstanden om «samarbeide med fienden». NS hadde ingen forpliktelser like overfor Tyskland med prioritert foran vårt eget lands interesser. Vi legger for alle tilfellers skyld til at ingen i NS hadde mer ansvar for at tyskerne sto i landet enn f. eks. Knut Blom selv. Hvor er det så han vil hen?

Hvordan ville den samme Blom reagere, hvis det framsto en mann som like lett vint som han selv bærer falske anklager mot sin neste, pastat at Norges bønder og fiskere under okkupasjonsårene slet for harde livet med å skaffe fremmat nok til vårt daglige bord, for på «alle områder» å samarbeide med «fienden»? Et «samarbeide» om levemåten var nemlig mer verdifullt for okkupasjonsmakten enn noe som helst annet som skjedde her i landet, mens tyskerne sto her. Men det var ikke for «samarbeidet» skyld det skjedde. Det skjedde for å livberge oss alle, blant annet for at heller ikke Knut Blom skulle svelte ihjel.

Det er usle greier å ville løpe fra dette i dag.

Enhver som under krigen kunne fortsette å leve videre alene takket være våre bonders og våre fiskeres veldige og uegennyttige innsats, skulle gå varlig i dørene når de snakker om påstått «samarbeide med fienden».

Viljen til livberging og overvintring er og blir sann patriotisme, likegyldig hvor meget Knut Blom står og slår seg for sitt bryst og takker

Likhet for loven — også for den moralske lov

Minister Fretheim 70 år

Minister Fretheim var 70 år den 10. mai, og vi syns nok at mange av våre ennå kan nytte anledningen til å sende ham en hilsen — fordi om det blir en smule post festum.

*

Fretheim har ikke bare vært en framragende fagpolitiker, han har dessuten gjort et utmerket arbeid som veterinær, for Det norske travselskap og på andre områder. Skam ville det vært for oss om ikke noen takkens ord ble sagt i anledning hans 70 år.

Han er født på Hamar av foreldre stiftskapellan Thro-leif Fretheim og hustru Alli. Han tok artium i Drammen 1905 og veterinæreksamen i København 1910 og praktiserte som dyrlege i Drammen til 1916. Da overtok han sin hustrus — Gudrun Forseths farsgård Nerby med 400 mål dyrket, 400 mål beite og 9000 mål skog. De første 2 år ofret han seg helt for eiendommen. Han var en dyktig gårdbruker, dyrket opp 100 mål og hadde en meget fin besetning. Da han var kommet i gang med gårdsbruket, tok han opp sin praksis som dyrlege. I 1929 ble

han distriktsveterinær i de Land'ske herreder — S. Land, Fluberg, N. Land og Torpa. Han var medlem av styret for Den norske Veterinærforening og formann fra 1939. Han var formann i Drammensdistriktets skogel-erforening fra 1930 til 1945. Arbeidet med den nye skogel-erorganisasjon falt ikke minst på Fretheim. I flere år var han også medlem av styret i Drammenssvassdrags-ets tømmermåling.

For travsporten og Det norske travselskap har han gjort et stort arbeid. Han var i mange år medlem av styret og var nestformann fra 1930 til 1945. Personlig hadde han også stor interesse av travsporten. Hans hester har tatt en stor samling av premier.

I flere perioder var han medlem av herredstyret i Fluberg. I ligningsnemnda var han formann i flere perioder, og formann i styret for pleiehjemmet.

Den 9. april meldte han seg på Gardermoen til tjeneste som vpl. kaptein i Veterinærkorpsset for å gjøre sin plikt. Men der var hverken mann-skaper eller hester, og en tilstedeværende offiser sa han fikk reise til Fluberg, hvor han kunne gjøre nytte. Han meldte seg il. april på Hamar — med samme resultat. Og i Fluberg gjorde han alt han evnet for at vi skulle komme gjennom den vanskelige tid. Særlig var han en god mann til hjelp for forsy-ningsmyndighetene.

Fretheim er en vel utrustet mann, er forståelsesfull og hjelpsom. Han er lett og behagelig å arbeide sammen

For Folk og Land av Olga Bjoner

En kommer til å reflektere over mangt og meget i denne tiden, så rare ting som det skjer både ute i verden og her.

Det er høykonjunktur i besøk av statsjefer og andre statsmenn verden over, innbydelsene drysser som konfetti en karnevals natt. Til enhver tid er en eller annen på farten. Enn om vi stoppet opp og reflekterte litt over dette?

Da diktator Tito ble innbudt til å besøke England, forbauset det meg nok så meget. Var det ikke fordi Hitler var diktator — at Tyskland hadde den totalitære statsform — at landet måtte ødelegges, og at England gikk i brodden for denne gjerning? Og nå har Storbritannia hatt besøk av lederne, eller skal vi si makt-haverne, i Sovjet, De fikk til og med lov å trykke dronningens høyedle hånd. Det er nesten så en ikke vil tro sine egne øyne og ører.

Hvilken forskjell er det på Hitlers og Titos styremåte? Og hvilken forskjell er det på det forhenværende tyske og det nåværende russiske system? Jo, den at det i Russland har gått ganske anner-

ledes brutalt og blodig for seg enn det gjorde i Tyskland. At forholdene der i dag heller ikke er etter de vanlige begreper om demokrati, viser den ting at all oppsisjon mot diktatorenes kritikk av Stalin ble straffet, etter avisene å dømme i mange tilfeller med døden. Sovjetle-derne blir hedret. Tyskland måtte knebles.

Enn om England før krigen hadde innbudt Hitler til besøk. Han var glad i England, og kanskje hadde de smarte briter greid å påvirke ham og derved stanset Tysklands ekspansjonstrang, kanskje hadde de sammen kunnet finne en løsning på de forskjellige tyske problemer som nødvendigvis måtte løses. Fører en tanken videre, er det mulighet for at krigen på den måten kunne vært unngått. At Chamberlain tok en snartur til Tyskland i 1938 var prisverdig, men gjorde ikke samme nytten. Hva gjorde England? Ja, det viste knyttneven fra første stund, også etter konferansen i Gabelsberg. Det svirret med skjellsord, beskyldninger og insinuasjoner mot det tyske folk og dets fører. Det gamle ord at en stor kjærlighet kan vende seg til hat har nok gyldighet den dag i dag. Det tør hende det gikk slik med Tysklands kjærlighet til det land som møtte med hat og ondskap.

Og vesle Norge måtte sjøl-sagt også da holde store Eng-land i skjørtet og bjeffe med. Blant meget annet var vi ikke snauere enn at vi ga freds-prisen til Oszietsky, han som var dømt til fengselsstraff av den demokratiske regjering før Hitlers tid, — dømt for landsforræderi. At det nye

Oberstløytnant Tvedte om gamle Mor Norge og jet-alderen

Norge har alltid ligget i teten på de store verdenshav. Hadde våre myndigheter øynet og nyttet den enestående sjansen som dukket opp i 1945 i form av en stab «air minded» ungdom med global flyvererfaring og førstehånds tekniske kunnskaper, ville Norge ha ligget i teten også i lufthavet. Med shipping-kapitalen, flåtens verdensomspennende organisasjon og redernes fremsyn, ville denne drømmen blitt en realitet. Det tekniske miljø ville være blitt skapt til stor glede for landets næringsliv og for norsk ungdom. Norge hadde fått en flyteknisk og elektronisk ryggrad. Den bitre realitet er den at staben av ungdom med erfaring og kunnskap til luftens trafikkproblemer for en stor del befinner seg i Stockholm eller København. Oslo lufthavn er en brakkeplass, og det flytekniske miljø finner en i en liten DNL-hangar på Fornebu, noe småtterier hos Høningstad og Braathen og ved det overbelastede og malplasserte militære Kjeller. Den stolte fremtidsdrømmen fra 1945 er i dag et fata morgana mot himmelen i sørøst...

Etter nærmere å ha behandlet Norges forsømmelser og kravene til innflyvningskontroll for Rygge og Sola anfører han:

Forholdene i dag er at lufttrafikkledelsen ikke har en eneste utdannet radarkontrollør, og jeg har ikke merket at noe skritt er tatt til å utdanne noen. Men om 5 år begynner den sivile jettrafikken. Om 5 år må erfarne radarkontrollører være på plass. Om 5 år må det være

Blir du med til Värmland?

Vi vet ikke om det fortsatt vil være et par plasser ledige på Linnea Reiselags turistbil til Värmland når dette nr. av Folk og Land kommer leserne i hende. Men ta sjansens. Ring til oss hvis du gjerne vil være med. En herlig tur fore-

Ett ord på vegen

DANIEL HAAKONSEN:

«De katolske biskoper i Holland ekskommuniserte i 1937 de av landets katolikker som aktivt gikk inn for nazistpartiet, en forholdsregel som ble håndhevet under hele okkupasjonen 1940—45. Bannlysning er et middel i kir-

en gruppe av berøikningene skulle slutte seg sammen i en organisasjon. Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, som gikk inn i samarbeide med fienden på alle områder.»

Dette falske vitnesbyrd kan bare tjene til fortsatt å forgifte atmosfæren blant landsmenn. Knut Blom vet eller burde vite at for NS var Norge alt.

Han må derfor ikke ta oss det ille opp at vi forsøker å gjøre ham det klart hvor uvederheftig han omgås med sin nestes gode navn og rykte når han sleivet og beregnet

alene takket være våre bønder og våre fiskeres veldige uegennyttige innsats, skulle gå varlig i dørene når de snakker om påstått «samarbeide med fienden».

Viljen til livberging og overvintring er og blir sann patriotisme, likegyldig hvor meget Knut Blom står og slår seg for sitt bryst og takker Gud for at han var så meget bedre enn de som sluttet seg til NS. Enten livbergingen gjaldt maten eller administrasjonen kommer på ett ut. Livet måtte leves videre hvis Norge skulle overvintre.

Värmland?

Vi vet ikke om det fortsatt vil være et par plasser ledige på Linnea Reiselags turistbil til Värmland når dette nr. av Folk og Land kommer leserne i hende. Men ta sjangsen. Ring til oss hvis du gjerne vil være med. En herlig tur forestår. Start fra Oslo pinsekveld kl. 12. Hele turen koster ikke mer enn 135 kroner.

Mellom venner

— Vår venn Erling Bjørnsøns søster, fru Dagny Sautreau, er innbudt som gjest til festspillene i Bergen. Hun kom i går til Oslo med fly fra Paris og reiste til Aulestad på besøk, før hun drar videre til Bergen. Under Festspillene skal Bjørnsøns «Når den ny vin blomstrer» oppføres. Etter 1945 har fru Sautreau besøkt Norge tre ganger, siste gang i fjor sommer.

— Bert Trautmann, som er målmann i Manchester City, har fått de engelske sportsjournalisters premie som beste britiske fotballspiller i siste sesong. Trautmann er født tysker. (Slikt kunne ha hendt blant «gode» nordmenn!)

— Så er sagt: En bank er et sted der man låner Dem en paraply når det er tindrende godvær — og krever den tilbake når det begynner å regne.

— Det er sendt ut innbydelse til tegning av andeler i Sämänd äviisa O/S (Samisk avis A/L). Andelslagets kontor blir Vadsø, hvor det er meningen at bladet skal komme ut en gang i uken.

— Nic. Grude på Elgtorn i Filtvedt er i vide kretser kjent både som forfatter, fruktdyrker og stor humorist. Han dyrker også slekts historie. Bladet «Rogaland (B) i Stavanger har nettopp hatt en meget interessant artikkelrekke av ham om den

Av og til er det bra å være litt for seg selv. Men av og til er det også bra å være litt for andre.

Aristosolon.

— mar — som resultat. Og i Fluberg gjorde han alt han evnet for at vi skulle komme gjennom den vanskelige tid. Særlig var han en god mann til hjelp for forsyningsmyndighetene.

Fretheim er en vel utrustet mann, er forståelsesfull og hjelpsom. Han er lett og behagelig å arbeide sammen med og er høyt aktet og avholdt av alle som kjenner ham. Han er en personlighet og et stort, et rikt og varmt menneske. I all sin ferd er han en hedersmann. Nå sitter da han og hans sjarmende hustru som kårfolk på Norby. Den eldste sønn Thorleif har overtatt hovedbølet, og sønnen Ola har overtatt en annen eiendom.

Vi takker deg for alt du har gitt oss, og ønsker hell og signing over alle dager som heretter blir gitt deg.

På mange venners vegne.

N. N.

*

Etterskrift.

Fretheim var som kjent minister i Quislings regjering og styrte Landbruksdepartementet på en aldeles utmerket måte. Han berget store verdier for landet. Høyesterett innrømmet også det. Men dømmes måtte han. Såvidt erindres ble det 15 års straffarbeid og omkr. 200 000 kroner. Legger vi så til at han ble fradømt sin stilling som distriktsveterinær, og i mange år ble hindret i å ta vare på sine andre forretninger, kommer vel beløpet langt oppimot det dobbelte. Slik er i praksis fedrelandets takk til dem som under okkupasjonsårene tok tørr for å berge gamle mor Norge gjennom nødsårene.

kjente lensmann Martin Adolf Grude, Jæren.

— Hvem er Wilhelm von Tangen? Han er identisk med W. von Tangen Hansteen, sjefen for forsvarsstaben.

— Sjefen for den amerikanske

DANIEL HAAKONSEN:
«De katolske biskoper i Holland ekskommuniserte i 1937 de av landets katolikker som aktivt gikk inn for nazistpartiet, en forholdsregel som ble håndhevet under hele okkupasjonen 1940—45. Bannlysning er et middel i kirken hånd både til offentlig å fordømme et bestemt overgrep mot Guds lov og til å straffe den skyldige.»

Ved bannlysning (ekskommunisjon) blir en utelukket fra de troendes samfunn, med den følge at en hverken kan overvære messen eller motta sakramentene, og at en hverken nyter godt av kirkenes bønn og forbønn eller har rett til kirkelig begravelse etter sin død.»

Mesteren kom til vår jord for å lære oss å elske det gode inn i verden. Av hvem fikk Hans Kirke mandat til å hate det vonde ut av verden? D.

arme, general Maxwell Taylor, har vært på besøk i Oslo.

— En bankdirektør i London bestemte seg en natt for å se etter om vaktjenten for banken fungerte tilfredsstillende. Det gjorde den ikke, og direktøren kunne ta med seg en halv million pund. Siden har ingen sett ham.

— Den som ikke kan bruke fornuften, er dum, den som ikke vil er en hykler, den som ikke tør er en slave, sa en klok mann.

— Den store Pariser-avisen «Le Monde» inneholdt nylig en skarp kritikk av den nye tyske soldatalmanakken, fordi den gjorde for mye krus av tyske militære seire. To dager etter ofret samme avis en hel side til minne om Napoleons seire ved Jena og Austerlitz. Kommentarer overflødige.

— Rembrandt og Edvard Munch var de store stjernene under den internasjonale kunstaksjonen i Bern, melder Die Welt. Munchs grafiske arbeider ble solgt til langt høyere pris enn noen hadde ventet. Tresnittet «Me-

ondskap.

Og vesle Norge måtte sjøl-sagt også da holde store England i skjørtet og bjeffe med. Blant meget annet var vi ikke snauere enn at vi ga fredsprisen til Oszietsky, han som var dømt til fengselsstraff av den demokratiske regjering før Hitlers tid, — dømt for landsforræderi. At det nye styre opprettholdt dommen var en kjærkommen anledning til å demonstrere mot Hitlers regime. Da så vestmaktene i 1940, med stilltende tilslutning av de styrende her i landet, ville besette Norge i egen interesse og Tyskland var raskere på foten og kom og jaget dem ut da var det ikke ende på indignasjon overfor de slemme tyskerne. Jeg tror sannelig at «gode» nordmenn mente, at når de allierte hadde satt seg fast på norsk tedritorium (innenfor nøytralitetsgrensen), da skulle tyskerne vær-sågod sagt: Mine herrer, dere kom først, bare bli her,

lankoli», som er trykt med mange nyanlegg i Paris, ble kjøpt av et amerikansk museum for 3000 sventserfrancs. «Pikene på broen», en litografi fra 1912, ble solgt til en tysk samler for 4700 sveitserfrancs.

To gamle venner møttes på et gatehjørne.

— Så aristokratisk du ser ut, sa den ene. Er det noe i veien?

— Nå-a, sa den andre og trakk på skuldrene. Jeg har nettopp lest en bok med en svært sørgelig slutt.

— Jasså. Og hva var det for en? spurte den første.

— Min bankbok, svarte den andre.

— Vil De benekte at De har overfalt fornærmede?

— Ja, det vil jeg gjerne, hvis De ellers mener at det kan nytte, herr dommer.

Bare den kan herske som forstår å tjene.

Ch. K. F. Molbeck.

Forholdene i dag er at lufttrafikkledelsen ikke har en eneste utdannet radarkontrollør, og jeg har ikke merket at noe skritt er tatt til å utdanne noen. Men om 5 år begynner den sivile jettrafikken. Om 5 år må erfarne radarkontrollører være på plass. Om 5 år må det være enhetlig ledelse av sivil og militær jettrafikk. Og om 5 år må alle radarinstallasjoner være etablert og gjennomprøvet. Hvis ikke vi klarer det så flyr jettrafikken Norge forbi.

Fra en kronikk i Aftenposten nr. 190.

dere har jo rangen.

A ja, de hyttet og bjeffet, både de store og de små nasjonene, både offentlig og privat. Selv var jeg i London vitne til at en engelsk dame av det høye aristokrati overfuste en tysk medsøster med skjellsord over Hitler, og det

— Vet De forskjellen på et esel og en skotte?

Det var en engelskmann som stille sin skotske medpassasjer spørsmålet i en togkupe.

Da ikke skotten visste det, sa engelskmannen at forskjellen bestod i at skotten var for gjerrig til å være lat, og eslet for lat til å være gjerrig.

Det fremkalte ingen kommentarer — tre timer gikk og ikke et ord ble sagt før skotten spurte om engelskmannen kunne si ham forskjellen på en engelskmann og en skotte.

Det kunne ikke engelskmannen.

— Det kan ikke jeg heller, sa skotten, enda jeg har sittet og fundert på det i tre timer.

— Jeg arbeider med en ny teori, forklarte vitenskapsmannen. Jeg tror nemlig at hjerneseller som ikke brukes, langsomt tømmes for sitt innhold og fylles med luft eller kanskje med en gassart.

— Det kan ikke være riktig, avbrøt Sinclair Lewis. Da ville 90 prosent av hele den amerikanske nasjon forlengst være gått til værs som ballonger.

Dette nr. av Folk og Land gikk i trykken tirsdag 8. mai. Vær oppmerksom på at annonser til neste nr. (pinse) må sendes omgående.

Lønnsinntakere — abs.

Lykken i livet er suverent uavhengig av ytre rikdom. I hvert fall er rikdom på penger intet privilegium, heller en belastning.

Leif Brunvand
i Sandefjords Blad.

Stortinget har vedtatt å endre grensen for den progressive beskatning. I dag betaler man 10 prosent skatt av inntekt under 12 000 kroner og 15 prosent av inntekt mellom 12 000 og 15 000 kroner. Skatteprosenten blir nå 10 for alle beløp inntil 15 000 kroner.

Alle de hårreisende indirekte skatter skal inndrives som før.

Rettsstaten gjenoppbygges i Russland

Det øverste Sovjets presidium har ophevet de spesialfullmakter som sikkerhetsmyndighetene i Sovjet-Samveldet fikk under Stalin i undertrykkelsene av sabotasje- og terrorvirksomhet. Et dekret som er undertegnet av president Vorosjilov heter det at slike saker heretter skal behandles i samsvar med de vanlige rettslige standarder.

Kunngjøringen opphevet, tre dekretene, som ble utstedt i 1930-årene i forbindelse med utrenskningen som Stalin gjennomførte. To av dekretene blir satt ut i livet i desember 1934, da lederen for kommunistpartiet i Leninograd, Sergej Kirov, ble drept. Drapet utløste en omfattende utrenskningsbølge, men enkelte av de dømte har i den siste tiden fått oppreisning. På samme tid fikk sikkerhetspolitiet fullmakt til å avsi dom i visse saker uten forutgående rettsbehandling. Denne fullmakten ble imidlertid opphevet kort tid etter Stalins

død. Den nye kunngjøring gjelder de spesielle undersøkelsesmetoder som sikkerhetsmyndighetene har kunnet bruke under artikkel 58 i den russiske sovjetrepublikks straffelovgivning og de tilsvarende artikler i de andre republikkers lovgivning. Denne artikkel dreier seg om kontrarevolusjonær virksomhet, blant annet sabotasje i industrien, transporten i handelslivet, terrorist-handlinger og sirkulasjon av penger med kontrarevolusjonære formål.

Hadde Nansen hørt på'n Hjalmar ville de nok ha nådd Nordpolen

Den 14. mars 1895 startet Fridtjof Nansen og Hjalmar Johansen med 28 hunder og 3 sleder fra «Fram» for å gå mot Nordpolen. — 13. august var de tilbake i Vardø uten annen bagasje enn at de hadde livet i behold. Marsjen til 86 gr. 14 min. nord og overvintringen på Frans Josefs land er en av verdens største sportsprestasjoner, og i disse dager skal en kjempestatue av Hjalmar Johansen prøveoppstilles i hans fødeby Skien.

*

I anledning arbeidet med nevnte Hjalmar Johansen-monument har Morgenposten hatt et intervju med den utførende kunstner. — Dette innledes med følgende orientering:

i et hus hvor de begge var gjester. Da måtte jeg beundre den tyske dames verdige ro overfor den iltre missis.

Hvorfor ble ikke Hitler innbudt til England når det nu går an at diktatorer innbys i fleng? Det skulle vel ikke være helt andre motiver enn de rent politiske. Var England redd for sine økonomiske interesser? Fryktet det konkurransen fra det flittige Tyskland? Engstet det seg for sine markeder? Ønsket det et oppgjør for å svekke Tyskland? Russland er det antagelig ikke redd for i så måte. Det er meget mulig at den dypeste årsak til den annen verdenskrig er den samme som til den første, nemlig de merkantile interesser, økonomien, pengene. Men seiren ble dyr for de vest-allierte. England er blitt fattig, det har mistet mesteparten av sine kolonier, som gjorde det rikt og mektig. Det ble

Sier Wilhelm Rasmussen som nå legger siste hånd på monumentet over HJALMAR JOHANSEN

På gården Folkestad utenfor Skien hinker en lang, hvithåret mann omkring med en stor, hvit bandasje på høyre fot og en solid kjepp i hånden. Han er kledd i en stor, hvit islender og arbeidsbukse, og forsvinner inn gjennom en skjev lemmedør bak låven. Høyt oppe på veggen over døren er det satt inn en lang rekke lave vinduer som gir godt overlys. Vi lister oss etter den hvithårede, og står med ett midt i billedhuggeren Wilhelm Rasmussens provisoriske atelier.

Det går fram av samtalen at arbeidet har kostet W. R. fem måneder, og at to av sønnene

til Hjalmar har stått modell. — Hva tenkte De på, da De begynte på monumentet? spør intervjueren.

— Tja, jeg har jo kjent han Hjalmar fra jeg var liten, jeg da, skjønner De. Han lærte oss gutta å gå på ski og gjøre telemarkssving. Det var sånt vi drev med den gangen. Og så ble han med Nansen, da. Han sa forresten at Nansen skulle vente, og ikke begynne å gå mot polen så tidlig. Så prøvde de en gang, da, men det gikk ikke. Så snudde de. — Nansen var utålmodig. Han var nygift, han, så han ville fort hjem, og dermed la de i vei igjen. Men hadde de hørt på'n Hjalmar, da hadde de nådd polen.

— Monumentet er nokså grovt i formen...

— Ja, men det er meningen, det. Det var omtrent sånn de så ut — med is og blod og fett alle steder. Det var ikke noen søndagstur de var ute på.

Herre — gi meg seir

HERRE, min sjel er en snekke så liten, tumler omkring på det opprørte hav; bråttene bruser og slår over siden, suger den så i den dypeste grav. HERRE, min GUD, la mitt nødrep Deg vekke, DU er ombord hos oss her, så som hist. Byd over været og før så min snekke trygt gjennom brenning og brått, Herre Krist.

Lystenes stormer i tauene hvine, tvilen tuter i virvlende vær. HERRE forlat meg syndene mine, gi meg i tvil og i fristelse seir. Nädig meg engang med fedrene samle, før meg omsider i salighets havn, at også jeg hvor de sitter de gamle evig kan prise Ditt hellige navn.

Gjengis etter anmodning av Karl Seeland.

Han som «tilgav»

Et dypt alvor preget man- min kropp. Jeg kjente ham

Fersk pen snekkerlakk kan leveres straks

Tørr snekkerfuru og vanlig høvellast

kan leveres til sommeren

Svarverud Bruk

Lundeby p. å.

Den norske rettsuppgørelsen

(de svenske vitenskapsmenns hovedutredning om etterkrigsoppgjøret i Norge)

er nå å få kjøpt i Forbundets sekretariat, Kierschows gate 5, Oslo. Pris kr. 30.00 pr. eksplr. Boken kan også fåes tilsendt mot innsendelse av kr. 30.00 (+ kr. 0.60 til porto) til adr. Forbundet, postboks 3214, Oslo. Godhetsfullt unngå postoppkravs-bestillinger. Under de rådende forhold medfører dette et betydelig ekstraarbeid for ekspedisjonen.

Professor Sundbergs utdrag av hovedutredningen — «ekstrakten» — i norsk oversettelse fåes på tilsvarende måte for kr. 2.— pr. eksplr. Utdraget egner seg fortrinlig til spredning til kretser der kunnskap trenges. Send inn et beløp samt navnelister, så besørger vår ekspedisjon forsendelsen uten angivelse av rekvisitens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også portoen.

Merk!

Prisen på Forbundets særdeles leseverdige brosjyre «§ 104», som for øvrig er nevnt i den svenske utredning,

Linut' malertran for utemaling

Denne utmerkede malerolje som der brukes så meget av nordppå, har også fått inn her sydpå.

Den lev. i fargene Rødbrun — Hvit og Klar i kanner a 25 — 50 — 75 ltr., i fat a 110—200 ltr.

Prisen er kr. 1.95 for Rødbrun og Klar, kr. 2.90 for Hvit + frakt og emballasje.

Bestill nu, så har De den på plass når malingen for alvor tar til.

H. SNAPRUD & CO. - Kongsberg

Maskiner - Redskaper

Tlf. 885 - 248

Vi er flyttet

fra Stavanger til Anerudbekken, Asker st.

Thorbjørg og Karl O. Karlsen.

Vannpumpeanlegg

helautomatisk Siemens, 1800 liter pr. time, komplett med 200 l tank, kr. 883.50.

E. Parow, elektr. forretning, Melhus.

UR

Jeg fører alle de kjente sveitsermerker som Omega, Longines, Certina, Cyma, Tissot, Revue, Antima og Allsport.

Dette er en tillitsak.

De blir ikke skuffet hverken over pris eller kvalitet.

R. Gjessing

URMAKER

DRAMMEN

Telefon 2507.

Stille enslig dame

søker hybelleilighet — by eller land på Østlandet. Helst hos gårdbruker.

Billett mrk. «Nu eller senere».

Rogaland

«Den Norske Rättsuppgørelsen» kr. 30

«Utdrag» av samme kr. 2

«Dette har hendt», Olga Bjoner kr. 10

For øvrig bøker av enhver art. Portofri forsendelse.

P. THJØMØE,

Boks 122, Stavanger.

Telef. 21133. Postgiro 640 42.

FOTO

Reproduksjon etter gamle fotografier, samt alle slags fotografiske oppdrag for øvrig, utføres ekspeditivt og fagmessig.

Haug-foto

Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

Justus Vericultor:

Den norske

konstitusjon

Billigste

regnemaskin

i lommeformat, regner til 9-sifret tall. Bare 85 kroner pluss frakt. Addisjon, subtraksjon. Fem års garanti. Selgere ansettes fra Vestlandet til Nord-Norge.

MASKIN-AGENTURET, boks 14, Bryggja i Nordfjord.

måte. Det er meget mulig at den dybeste årsak til den annen verdenskrig er den samme som til den første, nemlig de merkantile interesser, økonomien, pengene. Men seiren ble dyr for de vest-allierte. England er blitt fattig, det har mistet mesteparten av sine kolonier, som gjorde det rikt og mektig. Det holdes vel nå oppe av Amerika. Frankrike er gjennomsyret av kommunisme, antagelig på fallittens rand og har hendene fulle i Afrika. Tyskland er knekket militært. Hvem skal så demme opp for Sovjet i en eventuell krig? Jo, en kan reflektere og kanskje komme til samme resultat som svensken Oxenstjerne da han sa: Du aner ikke, min lille sønn, med hvilken dumhet verden regjeres. Han kunne gjerne lagt til: Og med hvilken griskhet.

Og her i landet? En kunne fristes til å le, dersom det hele ikke var så tragisk. Det partiet som ødela forsvaret, som svek nøytralitetslinjen, førte folket bak lyset og kastet Norge ut i en vanvittig krig, det partiet har makten, æren og hele herligheten. At økonomien blir verre og verre legger velgerne ikke særlig brett på. Etter oss kommer syndfloden. La oss feste i dag, snart er vi ikke mere. Hurra for lettsindigheten!

Opposisjonen? Den som skulle bremse på galskapen, nei, det finnes ikke kraft i den. For et syns skyld bjeffer den av og til, noe som ikke en sjel bryr seg om, aller minst makthaverne. En fristes til å tro at det er mange her i landet som har noen svin på skogen.

Olga Bjoner

Intet vasker det selvtilfredse uttrykk vekk fra en manns ansikt som en våt oppvaskklut.

Pensacola Gosport.

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Gjengis etter anmodning av Karl Seeland.

Han som «tilgau»

Et dypt alvor preget mannen som den kvelden steg inn i mitt hjem.

En gang hadde vi to vært de beste kamerater, vi ble det alt i første gymnasklasse. Kameratskapet varte ut gjennom studietiden og senere, han var en stadig og velkommen gjest hos meg og mine, og han stod fadder til mitt eldste barn. Men ut på høsten 1940 ble han søkk borte, og nå hadde jeg ikke sett ham eller hørt fra ham på seksten år. Han virket så forunderlig stiv, og så helst uglad ut der han satt i min beste stol og foredrog de innledende ord.

I skole- og studentdagene var pengepungen ofte sørgelig tom og dagene grå og kjedelige, men han lo og spøkte, sang og gjorde spillopper, han var et livsgledens barn, en time i hans selskap og det falt sol over hverdagen.

Noen år etter krigen hørte jeg rykteveges at hans plass i kirken sjelden stod tom og at bedehuset i ham hadde en av sine beste støtter.

Nå hadde han som sagt atter funnet veien til mitt hus. Han hadde, sa han, etter langvarige og grundige overveielser besluttet seg til å tilgi meg mine synder mot det norske folk.

En hetebølge slo igjennom

Det er sagt:

Den kvinnen som virker fullstendig uberørt og likegyldig når hun møter en sparmør og gjør stor stas av de blyge og beskjedne menn (hvis sådanne fins), vil snart ha en hale av beundrere etter seg.

min kropp. Jeg kjente ham så godt, kjente hans gode sider og hans feil. Ville han håne meg, eller var han blitt en hykler? Sinnet holdt på å fare avsted med meg, hele mig var ikke å holde i ro men jeg bet tennene sammen og satte viljen inn.

— Vil du også tilgi meg mine synder mot menneskeheten?

Han merket brodden, og ga seg til å forklare at han grundig hadde studert alle mine saksakter helt ut til soningsattesten.

— Det var meget, langt mere og verre enn jeg kunne tenke meg, sa han, satte øynene i meg, sukket og laget et passende opphold. Her kunne jingen tvil være mulig, han som en gang var min beste kamerat var blitt en hykler. Jeg så inn i tragedien og følte seg oppskaket.

Hykleriet er så mangfoldig. Noen hykler «glemsel» for å oppnå billig og underdanig arbeidskraft, andre for å øke opplag og salg. Det får så være, det er jo bare tidsmessig «forretningsmoral». Men å komme snikende inn på et medmenneske og hykle syndernes forlatelse på vegne av det norske folk, det er forferdelig, det er opprørende, det er å profanere det hellige.

Gunnar Felden.

Forøvrig er det vår mening

at Arbeidstjenesten bør gjenopprett. Vil gi vår ungdom styrke og auke aktelsen for maten på bordet.

av rekvirentens navn. Prisen inkluderer i dette tilfelle også porto.

Merk!

Prisen på Forbundets særdeles leseverdige brosjyre «§ 10», som for øvrig er nevnt i den svenske utredning, er nå nedsatt til kr. 1.— pr. ekspl. (+ kr. 0,25 til porto). Send Deres bestilling — helst på flere eksemplarer, slik at De kan gjøre også andre delaktige i denne avsløring av det økonomiske oppgjør — til Forbundet, postboks 3214, Oslo (postgiro 150 28).

For å lette ekspedisjonen ber vi om at man godhetsfullt skriver tydelige navn og nøyaktige postadresser. Etter at hovedutredningen er kommet fra Sverige, ekspederes nå tidl. innsendte bestillinger i tur og orden.

Dyktig kokke

Søkes som vikar fra ca. 15/6 til 15/9 d. å. hos undertegnede. Gode arbeidsforhold og gode betingelser. Fam. består av 3 voksne barn, fru + guvernante. Alminnelig godt landens stell. De beste anbefalinger fordres. Att.avskr. sendes undertegnede, hvoretter pers. konferanse.

Fru Marit Løvenskiold,

Opset gård, Kirkenær i Solør. Tlf. Kirkenær 9.

Inne og utejenter til ønskested i Lier

Plass ledig ved gartneri i en av Norges vakreste bygder. Gode bolig- og arbeidsforhold. Bra lønn. Meget å lære. Meget ungdom, liv og moro. Henv. pr. brev til Birger Mæland, Lier, eller telf. Drammen 6153.

Folk og Land skrev etter anmodning teksten til denne annonse. Vi er vel informert om Lier og mener det er et ønskested for ungdom med fremdrift. Hos Birger Mæland må det passe godt for søstre eller venninner.

Dører, vinduer og trapper

Innredning for kjøkken, kontor og butikker. Innhent anbud fra

H. CHRISTIANSENS SNEKKERIFABRIKK,

Holtv. 15, Kongsvinger, telf. 4270.

Interessert ung jente

får plass i hønseri. Meget sentralt ved Drammen. M. BACKMANN, Gullskogen.

Slags 100glans oppslag for øvrig, utføres ekspedit og fagmessig.

Haug-foto

Bolkeløkken Allé 10
Telefon 60 01 09 - Oslo.

Justus Vericultor:

Den norske kapitulasjon

10/6 40

og

Krigføringsproblemet

1940/45

Fåes i Kierschows gt. 5 I og i Teatergt. 6 (Johannesen).
Pris kr. 5.—.

A/S HEIM OG SAMFUND

Høyesterettsadvokat

Hans Kiær Mordt:

Det urettferdige rettsoppgjør

En kritisk orientering omkring lovverket på rettslig grunnlag.

164 sider. Pris ib. kr. 20.— hos bokhandlerne.

Kledespressen

Drammen

Rensning, pressing, vask.

GUNNAR OLAUSSEN
Telf. 1620

Hvor langt skal man finne seg i å bli beskattet? Hvor er grenen? Når var det grenen ble overskredet?

regnemaskin

i lommeformat, regner til 9-sifret tall. Bare 85 kroner pluss frakt. Addisjon, subtraksjon. Fem års garanti. Selgere ansettes fra Vestlandet til Nord-Norge.

MASKIN-AGENTURET,

boks 14, Bryggja i Nordfjord.

NB. De kan kjøpe alt i landbruksm. og redsk., påhengsmotor, sykler etc. billigst hos meg. Konferer Folk og Land nr. 12.

Annelise Parow

TANNINNSETNING

Trondheim

Gisle Johnsonsgt. 5 - V. Lademoen kirke - Voldsminde

Tannlæge

MARTIN KJELDAAS

Hansteensgt. 2

Tlf. 44 75 54

Mjønvald Kafé

Brandbu, Hadeland

anbefales

Benytt

HÅNSKOMAKEREN

Neuberggt. 15, Oslo

Garantert fagarbeider

Tannlege Maamoen

Hansteensgt. 2

Telef. 44 43 33

Oslo Stigefabrikk

Brand-, maler- og skyvestiger oljet, m/ kadimerte beslag
Inneh. Alf T. Lunde
Mossevelen 8
Tlf. 68 88 17, priv. 67 07 79

Ved besøk i Egersund
overnatt på

Victoria Gjesteheim

Strandgt. 41. - Telefon 497

Bladet koster
20.- kroner pr. år

FOLK OG LAND

Vår adresse er:
Kierschowsgt. 5, Oslo

Forts. fra side 1
noe under en invasjon.

Det blir først og fremst som liasonpersonale at våre styrker vil opptre. Det er derfor av absolutt betydning at vi kommer til enighet med de allierte — først og fremst England og Amerika — om hvilken jurisdiksjon de allierte tropper kan utøve på norsk grunn under en invasjon. Et spørsmål som det har vært arbeidet lenge med. Den myndighet som de allierte uten tvil tar under en militær invasjon av et land, må ikke være noe de stjeler seg til, men som en suveren stat gir dem tilatelse til. Vår suverenitet må kreves respektert, men skal vi oppnå dette, så må forberedelsene gjøres allerede nå.

Heller ikke de mange militære

SEIERHERRENE

FN's underkomite for nedrustningsspørsmål, samlet til endeløse møter i London, har ikke nådd fram til noen enighet.

Politi i brann.

Ung eksistensløs brannstifter anholdt under slukkingen av våken politibetjent.

(Information).

Og så var det mannen som hadde sånn respekt for sannheten at han holdt seg lengst mulig unna den.

Gode mennesker opptrer som gode mennesker under alle forhold.

Dhammapada.

politioppgaver har vi nok personale til å løse. Dette vil derfor også bli en ALLIERT oppgave, da de norske militære ikke kan være nødvendig personell til et krigspoliti. Det sivile rikspoliti bør imidlertid forberedes her, og alt norsk liason-personell burde vært gitt også en politiutdanning. Den tanke har også vært fremkastet at mange av de soldater som nå går i Skottland og får spolert noe av sin beste tid, burde få en slik utdanning, slik at de kunne tre inn i stedet for mange av de som uten tvil må renskes ut fra det norske politi etter krigen.

ET SUØRSMÅL SOM OPPTAR MANGE ER BEHANDLINGEN AV QUISLINGENE

En bør der sette opp en slags Rikslagsmannsrett som straks tar seg av de grovere tilfeller, — slik at folk straks blir slått til ro, i forståelse av at quislingene ikke vil gå fri! Alt som er mulig må gjøres for at ikke noen «lange knivers netter» begynner fra befolkningens side.

Angående den kommunale forvaltning så vil med en gang den quislingske nyordning av vårt kommunale styresett bli gjort ugyldig, og likeså vil samtlige tillitsmenn innsatt av quislingene, eller tillitsmenn som er medlemmer av NS bli avsatt. I første overgangstid vil de forskjellige fylkesmenn treffe de forordninger som er nødvendig å ta i forbindelse med vårt kommunale styresett, forordninger som det ikke er mulig å ta på forhånd. Disse skal straks innkalle herreds- og bystyrene fra 8. april 1940, pluss varamenn, minus quislinger og stripe. Disse skal velge formannskap, ordfører og de nødvendige kommunale komi-

Bak emigrantklickens kulisser

Av Alex. Lange

teer. Valgene skal skje etter flertallsvalg.

Når det gjelder offentlige tjenestemenn, så vil alle som har vært medlemmer av NS bli avsatt. De som NS-myndighetene har fjernet vil bli innsatt i sine tidligere stillinger.

Det vil derimot ikke bli mulig å avsette alle de som under okkupasjonen er blitt satt i offentlige stillinger, men ikke gått inn i NS.

For å ta hånd om disse saker så vil noen av regjeringens medlemmer følge med under invasjonen. Fra militært hold er en visstnok ikke så begeistret for dette. En ønsker i det hele tatt ikke å ha sivilister med seg — og særlig ikke medlemmer av regjeringen, da dette ville være uforenlig med regjeringens VERDIGHET. (!)

Dette er jo magre saker, da — (det her utelatte ord er adressatens foravn. Anm. av A.L.) — og jeg har inntrykk av at det hele er nokså løst, og der er uten tvil problemer, som en egentlig ikke har tenkt på.

Vi var noen venner sammen en kveld, og vi pratet om disse ting. Der reiste seg forskjellige anker. For det første mente en at det var fullstendig uriktig at ikke alle offentlige nyansetter under okkupasjonstiden ikke skulle tas opp til revisjon, selv om innehaverne ikke var medlem av NS. — Forholdene hadde jo ført med seg at en masse bra folk hadde på grunn av forholde-

ne unnlatt å søke. Plassene måtte ved første høve avverteres ledig, og da fikk innehaverne også sjølsagt søke, og var det de som var best kvalifisert så fikk de sjølsagt jobben.

En regnet også med at det ville være praktisk talt umulig å få englenderne og amerikanerne til fullt ut å betrakte oss som en suveren stat under militære operasjoner i Norge, og de sivile ville sikkert foreta seg det de fant nødvendig uten å spørre den norske regjering.

Det er da også en kjent sak at amerikanerne har opprettet skoler for å undervise folk i siviladministrasjonen i forskjellige land i Europa, folk som senere ville følge invasjonstroppene. Der ble også nevnt at en ting er

å sette opp et skjema, men et likeså viktig spørsmål er hvilke personer en skal fylle skjemaet med.

Arnfinn, som nettopp er kommet fra Sverige, var også til stede, og han fortalte litt om de stemninger som gjør seg gjeldende hjemme om disse ting. Det er nu 5 måneder siden han forlot Norge. Han uttalte at der sjølsagt også hjemme gjør seg gjeldende forskjellige oppfatninger om de forskjellige spørsmål. Det er uriktig å tenke på hjemmefronten som en kompakt og enig masse, utenom den ene ting å få landet fritt igjen. — Min gruppe, sa han, hører egentlig ikke til de som har utbasunert seg som hjemmefronten, tross tyngden i det vi kaller hjemmefronten er folk som representerer vårt syn.

SVIKTET HØYREGRUPPEN I OSLO?

Da vi tidligere har diskutert det samme problem, var det interessant å notere hans uttalelse om at alle som tror eller håper på et militærdiktatur, — eller noen annen form for diktatur, — vil oppdage at de kjører hodet rett mot en mur. Det vesentligste innhold i den kampen, som føres hjemme, sa han, har jo vært kampen for frihet og demokrati. Når det gjelder fylkesmennenes rett til innkallelse av de forskjellige bystyre- og herredstyregrupper, så er jo forholdet for Oslos vedkommende at hele HØYREGRUPPEN — som fullstendig sviktet — går fri, mens praktisk talt hele vår grup-

pe er strødd for alle vinder, noen i Tyskland, en flerhet i konsentrasjonsleirer og noen her i England. Det samme gjelder våre varamenn. Resultatet kan da mest sannsynlig bli at det blir en ordfører som ikke er et resultat av det syn som er til stede hos folket i Oslo.

Personlig, sa han, tror jeg ikke på noen invasjon. Han tror at vi vil få vår frihet tilbake etter et sammenbrudd i Tyskland, etter kamper på andre fronter enn i Norge.

Der vil da hjemme oppstå en luke, våre lovlige myndigheter her i England og sammenbruddet av det quislingske styre. Under et slikt forhold nytter det ikke å be folk hjemme være rolig og vente til myndighetene her kommer hjem. Skal der da ikke oppstå «de lange knivers netter», så må en gi folk hjemme praktiske arbeidsoppgaver, f. eks. innsamling av quislinger.

DET MÅ STRAKS FLYTE BLOD!

Det må også være en selvfølge at der — straks en kommer til Norge — blir foretatt med en gang noen dødsoppgaver, som med en gang fratår folk deres redsel for at quislingene vil gå fri.

Han uttalte også at en ikke lenger som tidligere skiller mellom tyskere og quislinger. Tyskerne er nå gjenstand for det samme hat som quislingene. Han uttalte også at de forordninger om avstraffing av quislingene som var offentliggjort gjennom radioen ved justisministeren, var godt mottatt hjemme.

En annen ting som en kom

inn på under samtalen var DEN ØKONOMISKE AVSTRAFFING AV QUISLINGER, — da der nemlig var gitt uttrykk for at såkalt KOLLEKTIVT ANSVAR ikke kunne gjøres gjeldende med hjemmel i norsk lov.

Jeg erklærte meg uenig i en slik fortolkning, og at en bør finne fram til regler slik at ALLE ble gjort økonomisk ansvarlig. Det ble også uttalt at mulktgrensen — 1 mill. — var for lav. Henry Johansen f. eks. hadde tjent minst 10 mill. Som svar på dette ble det sagt at Grunnloven gir rett til å dra inn formuer som er tjent ved «straffbare handlinger». Ingen, hverken forrædere eller patrioter skal tjene på denne krigen.

*

Ja — —, håper du har fått et lite inntrykk av de synsmåter som gjør seg gjeldende på enkelte spørsmål. Skal jeg være ærlig, så satt jeg igjen med en ikke så liten flau smak, og jeg er redd for at vi vil møte ganske uforberedt til mange av de spørsmål en vil stå overfor ved en invasjon.

(Forts.)

Enhver hund betrakter sin eier som en Napoleon — derav hundens popularitet.

Huxley.

Forts. fra side 1
tankeløshet har åpnet den kampen som framleis raser i vårt land og folk. Hjelp oss alle inn på dine veier fram

å bli litt roligere etter hvert: Hørte du skuddene? — Ja, nå tok de Skancke, de djevlene! Fy for uslinger som utfører slik bøddeltjeneste mot lands-

for hustru og barn, for brø-

et slikt øyeblikk! Det var en

skuffet.

før han fikk nådeskuddet? Det var en kristen fangevenn som spurte en annen venn på vei tilbake fra kjøkkenet. Jeg hører flere slike og liknende ord nå veien fram og

for sin skuffelse over den morale som hersker i vårt land i dag. «Nu har våre fiender fått et stygt skår i skjoldet sitt.» — det synes å være en fallgrube for den

Aggershausen

under alle forhold.

Dhammapada
Stiftelsen norsk Okkupasjon

1940, pluss varamenn, minus quislinger og stripe. Disse skal stige. Formannskap, ordfører og de nødvendige kommunale komi-

om innehaverne ikke var medlem av NS. — Forholdene hadde jo ført med seg at en masse bra folk hadde på grunn av forholde-

administrasjonen i forskjellige land i Europa, folk som senere ville følge invasjonstroppene. Der ble også nevnt at en ting er

hele HØYREGRUPPEN — som fullstendig sviktet — går fri, mens praktisk talt hele vår grup-

godt mottatt hjemme.

En annen ting som en kom

laritet.

Huxley.

Fort. fra side 1

tankeløshet har åpnet den kampen som framleis raser i vårt land og folk. Hjelp oss alle inn på dine veier fram til sannhet, kjærlighet og nåde og rett. Skån oss for jødefolkets skjebne! Amen!

Klokken 04.30 høres bildur. Den ene bilen etter den andre ruller inn på Akershus festnings område. Bildører åpnes og slås igjen. Så er det stille en stund. Så kommer det ennå en bil, på ny høres bildørene. Og så blir det en trykkende stillhet.

Kjære himmelske Gud og Far! Vær nær vår dødsdømte venn Skancke i den stund. Ta imot hans ånd innpod ham på Deg. Gi ham styrke og gi ham t. r. o. Frels ham og gi ham det evige livet! Gi ham Din hellige Ånd. Jesu blod har sonet alle våre synder, gi Du ham å ta imot denne nåden som Du gir alle som ber om det. Jeg ber deg Gud, om dette i Jesu navn. Hør min bønn! Han ble såret for våre misgjerninger og synder. Straffen lå på Ham og i Hans sår har vi funnet legedom. Amen!

Det er fremdeles trykkende stillhet der ute. — Hva er det som foregår nu?

En gevær salve!

Tre sekunder, kanskje, og så ett enkelt skudd! Et skarpt skudd alene slik som i går kveld!

Store Gud, hva er det som skjer?

«Der skjød de Skancke, svina!» Slike og andre forbitrede rop går fra celle til celle på tvangsarbeidsanstalten Akershus i morgendemringen

«Rachel!» roper en.

«Hold opp med dette tøysset!» roper en annen.

Og så begynner samtalen

å bli litt roligere etter hvert: Hørte du skuddene? — Ja, nå tok de Skancke, de djevlene! Fy for uslinger som utfører slik bøddeltjeneste mot landsmenn i fredstid!

Ja, sier en annen, — de har fem hundre kroner og en flaske brennevin hver for jobben. Snakker om judaspenger, gett! Hørte dere skriket før han fikk nådeskuddet? Ja, de har nok vært litt for fulle til å kunne treffe skikkelig.

Bildører åpnes og slås igjen den ene etter den andre. Bilen starter, bildur etter bildur stiger og avtar. Hva er klokka nu? Framleis halv fem? Nei, den er stoppet. Nedgått?

Nei, det er bare 2—3 tårn på trekkeren. Men klokka står! Jeg legger klokka fra meg på cellebordet og tenker, tenker, tenker.

Hva vil de skyldige tenke og føle når deres «dåd» blir kjent i dag, — de skyldige fra øverst til nederst.

Ikke rart at de bruker mørket til slikt. Tok de med seg liket av Skancke nu da de kjørte bort etter utført «dåd»? Hadde de likkiste med seg, eller la de liket på en bære, en sykebære, eller bare i en presenning? Han blødde jo sikkert enda da de dro. Skjuler de blodet på jorden etter seg? Eller lar de det ligge synlig på jorden som et vitne som roper til himmelen? Var presten der helt til slutt? Var legen der og erklærte døden inntrådt?

Fengselsbjellene ringer. — Gamle, rustne fengselsbjeller ringer og varsler at en ny dag er begynt, en ny fengselsdag, ennu en av de mange, mange, og en ny henrettelse, ny sorg og lidelse for slekt og venner,

Aggershausen

for hustru og barn, for brødre og søstre, og kanskje for en gammel mor? Gud trøste og styrke dem alle! Amen i Jesu navn!

Jeg står opp fra den kassen som er min seng. En fange er på vei til kjøkkenet. Han veksler noen forbitrede ord med nattvakten. Det er henrettelsen som er emnet, og vekten svarer lite eller intet, så vidt jeg kan se og høre.

Der ligger klokken. Framleis bare halv fem! — Jeg prøver å trekke den, men den går ikke. Så ryster jeg den men den står. Så bruker jeg stille-mekanismen og stiller den på halv sju og ryster den igjen, og nu går den!

Utenfor står to uniformerte vakter og småprater sammen, ler og diskuterer. Er det mordet, — nei, «henrettelsen», de taler om? Ler de til det? Nei, det er noe om tjenesten de diskuterer, og nu er de uenige om en eller annen bagatell.

Henrettelsen, mordet, drapet på vår venn og kampfelle, hva interesserer det dem? Det er ikke deres venn som er drept! Nei, de var på «rette siden», de! Og «rettsoppgjøret» har ingen betydning for dem. Det er tjenesten og de små personlige rettigheter og fordelene ved den som diskuteres! Det er deres livsmål og innhold i

Du må aldri tro at en mann kan bli lykkelig ved en annens ulykke.

Seneca.

et slikt øyeblikk! Det var en gang noen som kastet lodd om klærne til den henrettede mens han enda hang og levde over dem også. En sørgende hustru eller mor? Hva angår det dem? De har tjenesten sin, de!

Døren åpnes. Jeg sitter og skriver ned disse påtrengende tankene. En medfange kommer inn til meg og spør og jeg hørte det. Flere og flere fanger på vei til kjøkkenet. En ny dag. Frokosten hentes. En fange skutt igjen! Ja, ja, det er nok så det, ja en fange skutt igjen! Jeg tar vaskebøten, går ut på gangen for å tømme den, møter fangekamerater i samme ærend. Det er hastverk. Alle skal snarest mulig til kjøkkenet og hente frokosten. En ny arbeidsdag, en ny tvangsarbeidsdag, en ny fengselsdag. De sier ikke så mye, bare haster i vei. En ny og ung fangekamerat kommer inn til meg i cellen min. Han er opprømt i sin forelskelse og stolt av sitt dikt til den elskede! Han synes han må få lov å lese det, bare for meg, naturligvis! Jeg prøver å forstå ham og hans ekstatiske stemning, jeg lar ham lese. Nu og da tar han pauser, likesom for å forvise seg om at han har min interesse.

«Les bare, du,» sier jeg, «jeg må ordne litt her før jeg går på kjøkkenet etter maten.» Tankene mine er hos den henrettede og de skyldige, og lesningen går dør forbi. «Nei, du er nok ikke med i dag, bestefar,» sier han

skuffet.

Så går vi ut av cellen min. Jeg går til kjøkkenet etter frokosten, og han går inn til sin frokost som han allerede har hentet, men som han neppe enser i sin store forelskelse. Han har bare livsvarig! Og nu er framtia så lys for ham! Han nærer ennu håp om en framtid med sin nye «flamme», og — håp om fornuft! Håp om kjærlighet som kan åpne fengselsdører! Håp om at den nye krigen skal bli litt bedre enn denne såkalte «freden» som vi alle kjempet for, drømte om og håpet på som noe godt for hele folket! Får han rett? Blir det snart en bedring og en mulighet for ham og for de mange, mange andre?

Vi kommer ut og møter vaktene. De venter øyensynlig også i dag min vanlige morgenhilsen, puttet inn mellom glade sangstrofer. Men den uteblir i dag. Jeg orker ikke i dag å hilse på dem som hører til på den andre siden av avgrunnen mellom oss og våre hatfylte motstandere. Avgrunnen var nesten borte men nu er den der igjen, Dette er ikke rett av deg, Alex, sier min samvittighet. Du har ikke lov til å hate dem. Hevnen hører Gud til.

«Hørte du hvor han skrek

SIGBJØRN HØLMERBAKK:
«Når man er samlet til masse møte, er det utrolig hvor rå og hjerteløse man kan være uten at det vekker anstøt.»

før han fikk nådeskuddet?» Det var en kristen fangevenn som spurte en annen venn på vei tilbake fra kjøkkenet. Jeg hører flere slike og liknende ord på veien fram og tilbake.

På tilbakeveien møter jeg en av Skanckes venner. «Kondolerer med Skancke,» sier jeg i forbifarten. «Kondolerer, ja,» svarer han alvorlig.

Et øyeblikk etterpå er jeg opptatt med frokosten, og så skriver jeg dette som du nu leser.

På vei til verkstedet møter jeg mange medfanger. Noen er allerede opptatt med dagens tvangsarbeid, andre går stille og langsomt for seg selv, og noen står i små klynger og snakker om henrettelsen. En sterk døl, solid og stø, sier til meg: «Nei, i dag tok de siste resten fra meg. Nu er jeg ferdig med dem, nå er det slutt. All aktelsen og respekten er borte nå!»

Stemningen på verkstedet er trykket. Trønderen sier med overbevisning at nå får de nok snart høre fra trønderne. — Betjenten har det vanskelig med å få i gang noen samtale om andre ting i dag. Det hender sogar at svar på saklige spørsmål uteblir. Smått om senn kommer en samtale i gang, og den samtalen dreier seg om henrettelsen av Skancke. «Det var det siste jeg ville tro.» «At de ville gjøre dette kunne jeg aldri tenke meg muligheten av.» «Jeg var fullt overbevist om at han ville bli benådet.» «Med dette har de gjort sin største tabbe.» Slik omtrent kommer tankene til uttrykk hos den ene og den andre. Og er det ikke opplyste, gode og sakkyndige folk som sier dette? Ja, meget lærde og forstandige folk er det som gir uttrykk

for sin skuffelse over den morale som hersker i vårt land i dag. «Nu har våre fiender fått et stygt skår i skjoldet sitt,» — det synes å være en fellesnevner for den alminnelige mening hos fangene på Akershus i dag.

Under badingen og formiddagsluftingen er henrettelsen atter hovedtemaet. Domsgrunnlaget drøftes av juristene og andre akademikere. Høyesteretts avgjørelse drøftes også. Var de nødt til å gjøre dette på grunn av de mange farlige forsvarsvitnene? Var det et nødvendig sjakktrekk for å skjule realiteter som folket ikke måtte få vite? Slik oppstår det ene spørsmålet etter det andre både hos læg og lærd. Rettsfølelsen har fått et alvorlig knekk hos alle. Hvorledes skal dette ende? Sover de godt, de som står bak?

Framtida vil kanskje gi svar. Nu synes alt å være uklart og uvisst. En venn skrev til meg: Nu er det mørkets makter, hatet og hevnen som rår i landet.

Alex Goalde.

FOLK OG LAND

Redaktør og utgiver:
JOHANNES KRINGLEBOTN

Ekspedisjon og kasse:
Postboks 3214, Oslo
Kierschowsgt. 5, Oslo
Telefon 37 76 96

Abonnementspriser:
Kr. 20.00 pr. år, kr. 10.00 pr. halvår. Sverige, Danmark: kr. 24.00 pr. år, kr. 12.00 pr. halvår. Utlandet for øvrig: kr. 28.00 pr. år, kr. 14.00 pr. halvår. I nøytralt omslag kr. 30.00 pr. år, kr. 15.00 pr. halvår.

Løssalgpris: 50 øre
Annonsepris:
32 øre pr. millimeter over en spalte.
Bruk postgironr. 16450
Sambandstrykkeriet
Oslo